

УДК 632.934:634.25 (477.7)

Юдицька І.В., молодший науковий співробітник

Мелітопольська дослідна станція садівництва імені М.Ф. Сидоренка ІС НААН України

E-mail: i.uditskaia@ukr.net

ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНСЕКТИЦИДІВ ПРОТИ ЛУСКОКРИЛИХ ШКІДНИКІВ ПЕРСИКА

Галузь садівництва Півдня України зосереджена на вирощуванні кісточкових культур, серед яких вагому частину займають насадження персика. Плоди даної культури відзначаються неповторним смаком, соковитістю та містять до 14% цукрів, кислот, пектинових і азотистих речовин, а також вітаміни D, B, C. Проте отримання стабільних урожаїв плодів персика високої якості знижується за рахунок пошкодження їх комплексом шкідників, серед яких одне з головних місць посідають види з ряду *Lepidoptera*, зокрема східна плодожерка та фруктова смугаста міль. Крім прямих втрат врожаю, гусениці даних шкідників пошкоджують молоді не задерев'янілі пагони, внаслідок чого вони в'януть і всихають.

Зважаючи на високу шкідливість східної плодожерки та фруктової смугастої молі у насадженнях персика, а також досить обмежений перелік препаратів проти них згідно «Переліку пестицидів та агрохімікатів дозволених до використання в Україні» актуальним є дослідження щодо вивчення ефективності інсектицидів проти даних шкідників.

Дослід щодо визначення технічної ефективності препаратів проти лускокрилих шкідників проводився протягом 2020–2021 рр. у промисловому саду персика сортів 'Редхавен' і 'Золота Москва'. Підщепа – сіянці мигдалю, схема

посадки 6 х 4 м. Схемою досліду передбачено варіанти із застосуванням інсектицидів: Карате Зеон 050 CS, мк.с., (лямбда-цигалотрин, 50 г/л) 0,3 л/га (еталон); Матч 050 ЕС, к.е. (люфенурон, 50 г/л) 1,0 л/га; Люфокс 105 ЕС, КЕ (феноксикарб, 75 г/л + люфенурон, 30 г/л) 1,0 л/га, а також контроль (без обприскування). Для точного визначення строків проведення обробок проти лускокрилих шкідників було проведено уточнення сезонної динаміки їх розвитку.

Визначено, що на досліджуваних сортах персика препарати Матч 050 ЕС, к.е. (1,0 л/га) та Люфокс 105 ЕС, КЕ (1,0 л/га) знизили пошкодження пагонів східною плодожеркою та фруктовою смугастою мілью на 84,5–91,2% порівняно з контролем.

При обробці садів вищевказаними інсектицидами рівень пошкодження плодів персика гусеницями лускокрилих шкідників складав 0,9–2,5%, що у 7,5–10,1 рази порівняно з контролем. Водночас, пошкодження плодів гусеницями східної плодожерки та фруктової смугастої молі у вищевказаних варіантах було нижчим у 1,4–1,9 рази ніж в еталоні.

Отже, оцінка ефективності застосування інсектицидів показала, що всі препарати проявили достатню інсектицидну дію проти основних лускокрилих шкідників у насадженнях персика.

УДК 634.13:631.521

Юрик Л.С., науковий співробітник, в. о. заступника директора з наукової роботи

Дослідна станція помології ім. Л.П. Симиренка ІС НААН України

E-mail: mliivis@ukr.net

РЕЗУЛЬТАТИ ОЦІНКИ ЗРАЗКІВ ГЕНОФОНДУ ГРУШІ ЗВЧАЙНОЇ (*PYRUS COMMUNIS* L.) В УМОВАХ ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Сучасне промислове садівництво ставить більш жорсткі вимоги до сортів груші, відносно таких властивостей, як достатня кліматична адаптація в районах вирощування, стійкість до шкідників і хвороб, продуктивність і якість урожаю, технологічність та ін.

Глобальні зміни клімату вимагають максимального поєднання комплексу цінних господарських ознак, тому виділення комплексних джерел цінних ознак із генофонду груші для використання у промисловому садівництві та селекції є актуальним завданням на сучасному етапі розвитку садівництва.

Вагому частку Національної колекції генофонду груші складає колекційний матеріал, зосереджений у селекційних підрозділах Дослідної станції помології ім. Л.П. Симиренка ІС НААН, де зберігається 66 зразків. Зразки генофонду зі-

брані більш ніж з 20 країн світу. У структурі генетичного банку груші 96% – селекційні сорти, 2% – гібриди, 2% – місцеві сорти та форми.

За результатами вивчення комплексу господарсько-біологічних показників у зразків генофонду груші протягом 2017–2021 рр. виділено джерела:

- пізнього початку квітання: 'Collet', 'De-kanka du commissions' (3,05);

- посухостійкості (9,0 балів): 'Ясачка', 'Надія степу', 'Collet';

- скороплідності (сіянці дикої лісової груші): 'Вродлива' – третій рік, 'Nikolai Kruger' – четвертий рік;

- великоплідності (г): 'Starkrimson', 'Olivier de Serre' (260), 'Nikolai Kruger' (245), 'Ал-Янар' (233), 'Улюблена Клаппа' (215), 'Таврійська' (205), 'Надія Степу' (200);

– високої врожайності (т/га): ‘Starkrimson’ (18,8), ‘Nikolai Kruger’ (18,9), ‘Надія степу’ (19,4), ‘Ал-Янаг’ (21,8).

– надрання та раннього строку досягання (к-сть днів від кінця квітіння до знімання): ‘Junska Lepotika’ (73), ‘Теоргиевская ранняя’ (77);

– слаброслості: ‘Вродлива’ (1,6 м), ‘Collet’ (1,7 м);

– привабливості зовнішнього вигляду плодів (8,5-9,0 балів): ‘Williams Bon Chrétien’, ‘Улюблена Клаппа’, ‘Надія степу’, ‘Nikolai Kruger’, ‘Талгарська красуня’;

– одномірності плодів: ‘Надія степу’, ‘Ясачка’, ‘Лагодная’;

– відмінного смаку (дегустаційна оцінка 8,5-9 балів): ‘Williams Bon Chrétien’, ‘Olivier de Serre’, ‘Таврійська’, ‘Улюблена Клаппа’;

– стійкості до грибних хвороб (8,5 балів): ‘Мраморна’, ‘Корсунська’, ‘Вдала’.

Ефективне використання генетичних колекцій груп у селекційних програмах на основі всебічного вивчення зразків генофонду і виділення джерел та донорів господарсько-цінних ознак дозволяє створювати сорти і гібридні форми груп з високим ступенем адаптивності до умов вирощування.

УДК 633.11:631.524.85

Юрченко Т.В., кандидат с.-г. наук, завідувач відділу біотехнології, генетики і фізіології

Пикало С.В., кандидат біол. наук, старший науковий співробітник

Харченко М.В., кандидат с.-г. наук, науковий співробітник

Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла НААН України

E-mail: t.yurchenko978@gmail.com

ОЦІНКА СОРТІВ ТА СЕЛЕКЦІЙНИХ ЛІНІЙ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ ЯК ДЖЕРЕЛ СТІЙКОСТІ ДО ПОСУХИ

Для пшениці м'якої озимої на сьогодні найважливішою складовою її адаптивності є стійкість до посухи, як одного із найпоширеніших стресових чинників, що призводить до порушення нормального функціонування рослинного організму протягом всього вегетаційного періоду. Залучаючи в схрещування високоадаптивні зразки та відбираючи стійкі генотипи, можна підвищити витривалість рослин до абіотичних умов. Метою досліджень була оцінка сортів та селекційних ліній пшениці м'якої озимої на посухостійкість та виявлення джерел стійкості до дефіциту вологи на різних етапах вегетації для використання їх в подальшій селекції.

Оцінку дослідного матеріалу за посухостійкістю проводили у лабораторних умовах двома методами: пророщування насіння на розчинах сахарози за осмотичного тиску 16, 18 атм та методом визначення інтенсивності виходу електролітів з рослинних тканин за дії стресового фактору. Визначення кількості пророслого насіння на розчинах з високим осмотичним тиском дає можливість оцінити стійкість генотипів на першому етапі органогенезу. Величина інтенсивності виходу з тканин листків вегетуючих рослин електролітів після дії посухи вказує на ступінь пошкодження клітинної мембрани під впливом стресу на VI етапі органогенезу. В результаті оцінки було виділено сорти – ‘МІП Княжна’,

‘Горлиця миронівська’, ‘МІП Валенсія’, ‘Розкішна’, ‘Гордовита’, ‘Статна’, ‘Елегія’, ‘Щедра нива’, ‘Зіра’ та лінії ‘Лютесценс 37548’, ‘Лютесценс 55198’, які мали високий рівень стійкості за обох методів дослідження. Для вивчення особливостей успадкування посухостійкості за допомогою топкросних схрещувань було створено 33 гібридні комбінації. За материнську форму були використані виділені сорти та лінії, у якості тестерів використовували сорти з різним ступенем вираженості вказаної ознаки – ‘Альбатрос одеський’, ‘Подольнка’ (еталони високої посухостійкості), ‘Поліська 90’ (слабкої посухостійкості). Достовірно високим ефектом загальної комбінаційної здатності за посухостійкістю відзначились сорти ‘Елегія’, ‘Щедра нива’ та ‘Горлиця Миронівська’. Дещо нижчий ефект загальної комбінаційної здатності мали сорти ‘Статна’, ‘МІП Валенсія’ та селекційна лінія ‘Лютесценс 55198’. Варіанса специфічної комбінаційної здатності у цих зразків є низькою, тобто при залученні їх у схрещування можна очікувати високу посухостійкість у всіх гібридів, отриманих за їх участі.

Сорти та селекційні лінії пшениці м'якої озимої з високим рівнем загальної комбінаційної здатності за посухостійкістю можна рекомендувати для використання у селекції в якості джерел вказаної ознаки.